

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.7.5.2023

Pan

Grzegorz Garczyński

Starosta Krośnieński

Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim

ul. Piastów 10B

66-600 Krosno Odrzańskie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/005/LZG – Realizacja przez wybrane organy administracji publicznej z terenu województwa lubuskiego obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim (dalej jako: <i>Starostwo</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grzegorz Garczyński, Starosta Krośnieński (dalej jako: <i>Starosta</i>) od 23 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 28 marca 2024 r., z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych, o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ (dalej jako: <i>ustawa o NIK</i>).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	Beata Jakubowska, doradca prawny, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LZG/22/2024 z 7 marca 2024 r. oraz legitymacja służbowa nr 22533. Andrzej Misa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LZG/102/2023 z 21 listopada 2023 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim zagwarantowało część minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zapewniono w szczególności minimalną dostępność informacyjno-komunikacyjną, w tym usługę tłumacza języka migowego online oraz aż pięć pętli indukcyjnych dla osób słabosłyszących, w tym jedną przenośną. Na pozytywną ocenę zasługuje przede wszystkim zorganizowanie tzw. „Pokoju Cichej Obsługi” wraz z wyspecjalizowanym wyposażeniem i sprzętem technicznym ułatwiającym osobom o szczególnych potrzebach komunikowanie się. Informacje o zakresie działalności Starostwa - na stronie internetowej - zapewniono w formie tekstu łatwego do czytania i zrozumienia oraz odczytywalnym maszynowo. Informacji takiej nie zagwarantowano natomiast w formie nagrania treści w polskim języku migowym.

Strony internetowe Starostwa spełniały kluczowe wymogi świadczące o zapewnianiu dostępności cyfrowej w wysokim stopniu, zgodnie z obowiązującymi zasadami. Stwierdzono jedynie niewielkie utrudnienia mogące mieć wpływ na dogodne korzystanie ze stron przez osoby ze szczególnymi potrzebami na równi z pozostałymi jej użytkownikami, o czym informowano m.in. w deklaracji dostępności.

Starostwo nie zapewniło części minimalnych wymagań w zakresie dostępności architektonicznej, tj. w szczególności wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków. Dodatkowo, nie zainstalowano w delegaturze w Gubinie urządzeń oraz nie zastosowano środków technicznych i rozwiązań architektonicznych, które umożliwiałyby dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem technicznych, nie zapewniając w tym względzie również dostępu alternatywnego. Dostęp alternatywny, poprzez zorganizowanie biura obsługi interesanta, został natomiast zapewniony w Krośnie Odrzańskim.

W ocenie NIK część występujących barier architektonicznych można było usunąć w drodze tzw. racjonalnego usprawnienia, tj. w niedługim czasie, nie ponosząc w związku z tym znaczących nakładów, m.in.: naklejenie taśm lub innych elementów kontrastowych na krawędziach stopni schodów oraz w miejscu wystąpienia uskoku różnicującego poziom podłogi, usunięcie progów w drzwiach, zamontowanie balustrad, wyznaczenie stanowiska postojowego dla pojazdów przewożących osoby z niepełnosprawnościami spełniającego wymagane normy.

Budynki Starostwa, zarówno w Krośnie Odrzańskim, jak i delegaturze w Gubinie, zostały kilkanaście lat temu przebudowane, w związku z czym obowiązywał je reżim prawny określający szczegółowe warunki techniczne, jakie powinny spełniać budynki i ich usytuowanie, wyspecyfikowany w stosownym rozporządzeniu. Istotne odstępstwa stwierdzono w szczególności w przypadku budynku w Gubinie.

Stanowiska postojowe przeznaczone dla pojazdów przewożących osoby z niepełnosprawnością znajdujące się przy obu budynkach Starostwa, nie spełniały wymogów dotyczących minimalnych wymiarów i nie zostały oznaczone w kolorze niebieskim (ewentualnie nosiły szczątki barwy).

Nie zainstalowano w delegaturze w Gubinie wymaganej informacji na temat rozkładu pomieszczeń w sposób wizualny oraz nie zapewniono osobom przebywającym w

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

budynku możliwości ewakuacji (np. brak krzeselka ewakuacyjnego). Wymagana informacja znajdowała się natomiast w budynku w Krośnie Odrzańskim.

Starostwo terminowo wyznaczyło koordynatora ds. dostępności, który opracował Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności na lata 2020-2021. NIK negatywnie ocenia natomiast brak przyjęcia Planu na lata 2022 i następne. Dopiero w toku kontroli, w styczniu br. zewnętrzny wykonawca przekazał przygotowany projekt Planu, który do dnia zakończenia kontroli nie został przez Starostwo przyjęty.

Prawidłowo sporządzono deklarację dostępności, która zawierała wszystkie obligatoryjne elementy i była poddawana przeglądom oraz aktualizacji. Terminowo przekazano raport o stanie zapewnienia dostępności, niemniej jednak nie zawierał danych dotyczących dostępu alternatywnego.

NIK pozytywnie ocenia aktywność Starostwa w pozyskiwaniu wsparcia finansowego w ramach różnych programów, w tym przede wszystkim w ramach Programu Dostępność Plus, poprawiającą dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w różnych aspektach funkcjonowania. Dzięki pozyskanym środkom zakupiono i zainstalowano niestandardowe urządzenia tj. oświetlenie ewakuacyjne, pinezki oraz listwy prowadzące dla osób słabowidzących do Pokoju Cichej Obsługi, do którego zakupiono komputer i drukarkę, klawiaturę z powiększonymi oznaczeniami, lupę z podświetleniem, zainstalowano na komputerze aplikację TIM – przeznaczoną do komunikacji alternatywnej, biurka z obniżonym blatem i in.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. W dniu 17 sierpnia 2020 r., tj. z zachowaniem terminu wskazanego w art. 59 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (zwanej dalej: „UZD”)³, Starosta wyznaczył koordynatora do spraw dostępności (dalej jako: *Koordynator*)⁴. Stosownie do wymogu wynikającego z art. 14 ust. 5 UZD, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (dalej: BIP) Starostwo opublikowało dane kontaktowe Koordynatora.

(akta kontroli str. 3-7)

2. Zarządzeniem Nr 46/2020 Starosty z dnia 16 września 2020 r., przyjęto *Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2020-2021* (dalej jako: *Plan*).

W Planie ujęto zakres i realizatora działań, sposób oraz termin ich realizacji. W ramach przyjętych działań zaplanowano m.in.:

- przekazanie do publicznej wiadomości danych kontaktowych Koordynatora oraz *Planu* (wrzesień 2020 r.),
- dokonanie analizy stanu budynków Starostwa pod względem dostosowania do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (luty 2021 r.),
- dokonanie analizy w zakresie dostępności alternatywnej w przypadku braku możliwości zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami ze względu na ograniczenia techniczne i prawne (luty 2021 r.),
- wspieranie osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności (na bieżąco, w zależności od potrzeb),

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2240.

⁴ Zarządzenie Nr 42/2020 Starosty Krośnieńskiego z dnia 17 sierpnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia Koordynatora do spraw dostępności (zmienione zarządzeniami Nr 41/2021 z dnia 1 grudnia 2021 r. oraz Nr 31/2023 z dnia 28 lipca 2023 r.).

- monitorowanie działalności Starostwa w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (dwa razy w roku do 30 czerwca i 30 listopada lub konieczności wynikającej ze zmiany przepisów),
- dokonanie przeglądu procedur, regulaminów itp. pod kątem dostosowania ich do zasady dostępności (wrzesień 2021 r.),
- dokonanie analizy zapewnienia dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych (marzec 2021 r.),
- sporządzenie raportu o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (marzec 2021 r.).

Plan został zrealizowany zgodnie z harmonogramem⁵, tj. między innymi:

- zebrano dane osób do kontaktów z powiatowymi jednostkami organizacyjnymi w sprawach związanych z zapewnieniem dostępności,
- podjęto współpracę z przedstawicielami jednostek organizacyjnych w sprawie przygotowania raportu o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- sporządzono i przekazano raport do Wojewody Lubuskiego,
- razem z pracownikiem ds. kontroli wewnętrznej zaplanowano i przeprowadzono kontrolę dokumentacji związanej z zapewnieniem dostępności osobom z niepełnosprawnościami w powiatowych jednostkach organizacyjnych.

(akta kontroli str. 38-39, 94-97, 185-186)

W trakcie podejmowania czynności dotyczących opracowania planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, nie zwrócono się do przedstawicieli środowisk reprezentujących interesy osób z niepełnosprawnościami w celu konsultacji. Jednocześnie w 2021 r. zaproszono do konsultacji osobę poruszającą się na wózku inwalidzkim i przeprowadzono sprawdzenie dostępności w budynku w Krośnie Odrzańskim

Stosownie do art. 14 ust. 5 UZD, treść Planu została opublikowana na stronie podmiotowej BIP.

(akta kontroli str. 38-39)

Koordynator ds. dostępności nie opracował planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poczynawszy od 2022 r. do dnia zakończenia kontroli, o czym również w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Pracownik Starostwa pełniący obowiązki Koordynator ds. dostępności do 31 lipca 2023 r. wyjaśniła, że (...) Przygotowanie prawidłowego planu na rzecz poprawy dostępności na kolejne lata wymagało pogłębienia wiedzy w tym zakresie, dlatego uznano, że taki plan zostanie przygotowany po zakończeniu cyklu szkoleń. Ostatnie szkolenie w ramach wyżej wskazanego projektu odbyły się we wrześniu 2022 r. Jednocześnie od lutego 2022 roku zaczęto starania o środki finansowe w ramach projektu „Dostępny Samorząd – Granty”. Zaplanowano realizację zadań na rzecz poprawy dostępności, jednak nie ujęto ich w plan działania, ponieważ Starostwo nie było pewne czy uzyska dofinansowanie, a tym samym czy będzie w stanie zrealizować zamierzenia. W 2023 roku Starostwo podjęło współpracę z zewnętrznym koordynatorem, który po przygotowaniu raportu zapewnienia dostępności w Starostwie Powiatowym w Krośnie Odrzańskim przedstawił projekt planu działania na lata 2024 – 2026.

⁵ Oraz zmianą harmonogramu przyjętą Zarządzeniem nr 61/2020 z dnia 14 grudnia 2020 r. wydłużającą termin realizacji trzech zadań.

(akta kontroli str. 185-186)

28 lipca 2023 r. Starosta zawarł umowę z podmiotem zewnętrznym, którego przedmiotem było świadczenie usług związanych z zapewnieniem kompleksowego wsparcia w zakresie realizacji zadań Koordynatora ds. dostępności na podstawie UZD, w szczególności opracowania i koordynacji planów działań na rzecz poprawy dostępności. Termin realizacji przedmiotu zamówienia ustalono na 1 sierpnia 2023 – 31 grudnia 2023 r. Do dnia 31 grudnia 2023 r. wykonawca nie zrealizował przedmiotu umowy we wskazanym zakresie, o czym również w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 205-209)

Starosta wyjaśnił, że (...) *Przez cały okres trwania umowy powołany ze strony firmy koordynator był w stałym kontakcie z pracownikiem Starostwa i realizował zadania wynikające z umowy. W tym czasie dokonał analizy stanu zastanego, inwentaryzacji stron internetowych, przeglądu potrzeb oraz możliwości niezbędnych do opracowania planu. Zbieranie materiałów i ich analiza wymagała ścisłej współpracy z pracownikami Starostwa oraz zdecydowanego nakładu czasu.*

(akta kontroli str. 299-306)

W §7 umowy z wykonawcą strony ustaliły uprawnienie Starostwa do dochodzenia od wykonawcy kary umownej w wysokości 10% rocznej wartości wynagrodzenia brutto (246,00 złotych brutto za każdy miesiąc świadczenia usługi), za każde udowodnione naruszenie obowiązków związanych z wykonywaniem zadań Inspektora. Starostwo nie skorzystało z przysługującego uprawnienia.

(akta kontroli str. 205-209)

Starosta wyjaśnił: *W związku kontynuacją współpracy z firmą Cyber Security sp. z o o. oraz niską wartością ewentualnych kar wynikających z zawartej umowy (123 zł brutto), mając na względzie dotychczasowe zaangażowanie pracowników firmy w realizację powierzonych zadań, a także zaawansowanie prac związanych z opracowaniem przedmiotowego dokumentu, zdecydowano o nienaliczaniu kar.*

(akta kontroli str. 299-306)

W dniu 20 grudnia 2023 r. Starosta zawarł z tym samym wykonawcą umowę na realizację m.in. opracowanie i koordynację planów działania na rzecz poprawy dostępności. Termin realizacji przedmiotu zamówienia ustalono na okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 210-215)

Dnia 13 stycznia 2024 r. wykonawca przekazał Starostwu projekt Planu działania na lata 2024-2026.

(akta kontroli str. 216-221)

Pracownik Starostwa pełniący obowiązki Koordynatora ds. dostępności do 31 lipca 2023 r. wyjaśniła, że *aktualnie plan ten jest weryfikowany i wymaga konsultacji, zostanie on przyjęty w pierwszym półroczu 2024 r.*

(akta kontroli str. 185-186)

3. Potrzeby osób uprawnionych na podstawie UZD zostały uwzględnione w niżej wymienionych dokumentach Starostwa:

- ✓ w Programie Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Krośnieńskiego z horyzontem czasowym do 2030 r. – w którym wskazano fakt powołania Koordynatora oraz zespołu ds. dostępności oraz ich zadania,

- ✓ w *Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla Budynku Administracyjnego Starostwa* – w którym ujęto warunki z zakresu ochrony przeciwpożarowej dla osób ze szczególnymi potrzebami (wskazano m.in.: sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami wzroku, słuchu oraz sposoby ewakuacji osób z niepełnosprawnością ruchową).

Ponadto, poczynając od 6 września 2021 r., w przypadku zlecenia lub powierzania na podstawie umowy realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych lub udzielania zamówień publicznych podmiotom innym niż podmioty publiczne, określano w treści umowy warunki służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z uwzględnieniem minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 UZD.

(akta kontroli str. 38-39, 222-255)

4. Stosownie do wymogów określonych w art. 10 i 11 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych⁶ deklaracja dostępności:

- była dostępna cyfrowo na stronie internetowej jednostki, a link do niej umieszczono tak, by użytkownik miał do niej dostęp podczas nawigacji po stronie;
- została przygotowana z wykorzystaniem wzoru określonego w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (EU) 2018/1523 z dnia 11 października 2018 r. ustanawiającej wzór oświadczenia w sprawie dostępności zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego⁷;
- zawierała wszystkie wymagane elementy;
- była regularnie poddawana przeglądowi w terminie do 31 marca każdego roku.

(akta kontroli str. 185-186, 187, 199-200, 256-263)

5. Realizując obowiązek wynikający z art. 58 w związku z 11 ust. 1 UZD, w dniu 31 marca 2021 r., tj. w wymaganym terminie, Starostwo przekazało Wojewodzie Lubuskiemu Raport o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na wymaganym formularzu, o którym mowa w art. 11 ust. 3 UZD. Raport został udostępniony na stronie podmiotowej BIP Starostwa⁸.

W Raporcie odnotowano wymagane dane w zakresie spełniania przez Starostwo minimalnych wymagań architektonicznych, cyfrowych oraz informacyjno - komunikacyjnych, przy czym w Dziale 4. *Informacja o dostępie alternatywnym* – nie odnotowano zapewnianego przez Starostwo takiego dostępu (w postaci wyodrębnionego pomieszczenia zlokalizowanego bezpośrednio przy wejściu do budynku, o czym szerzej mowa w pkt 6 wystąpienia pokontrolnego), o czym również w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 60-66)

Pracownik Starostwa pełniący obowiązki Koordynator ds. dostępności do 31 lipca 2023 r. wyjaśniła, że w *dziale 1 Raportu o stanie zapewnienia dostępności podmiotu publicznego* w „komentarzach i uwagach dotyczących dostępności architektonicznej” opisano, iż „pełna obsługa interesanta odbywa się na parterze budynku, gdzie wyznaczone są miejsca obsługi spraw, w tym do obsługi osoby niepełnosprawnej.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1440.

⁷ Dz. Urz. UE L 256/103 z 12 października 2018 r., s. 103.

⁸https://bip.powiatkrosnienski.pl/system/obj/8515_Raport_o_stanie_zapewnienia_dostepnoscii/CC_A8pnos-CC_81ci.pdf

W holu zamontowany jest telefon do kontaktu z pracownikami poszczególnych wydziałów. Przy wejściu do budynku zamontowana jest platforma schodowa umożliwiająca transport osób niepełnosprawnych na parter budynku". Przyjęto, że taka forma obsługi nie stanowi dostępu alternatywnego, ale podstawowe rozwiązanie organizacyjne, dlatego nie odnotowano tego w Dziale 4.

(akta kontroli str. 185-186)

Zapewnienie minimalnych wymagań służących zagwarantowaniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami obejmuje m.in. instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwią dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych (art. 6 pkt 1 ppkt b UZD). Zamontowanie platformy schodowej pozwoliło wprowadzić klientom Starostwa na dostęp do pomieszczeń budynku, ale jedynie na jego parterze. Dostęp zaś na wyższe kondygnacje możliwy jedynie schodami, wobec braku odpowiednich instalacji lub urządzeń, mógł stanowić przeszkodę lub ograniczenie utrudniające, a nawet uniemożliwiające osobom ze szczególnymi potrzebami udział we wszystkich sferach aktywności publicznej realizowanej przez Starostwo, na zasadzie równości z innymi osobami. Z tych powodów nie można przyjąć organizacji biura obsługi na parterze budynku za podstawowe rozwiązanie ekskulpujące obowiązek spełnienia minimalnego wymagania w wymienionym zakresie. Zapewniony przez Starostwo forma dostępu wpisuje się natomiast w rodzaj dostępu alternatywnego, o którym mowa w art. 7 ust. 2 pkt 3 UZD, i jako taka powinna być wykazana w odpowiednim dziale Raportu.

6. Budynek Starostwa w Krośnie Odrzańskim (wzniesiony przed 1945 r.) w latach 2005-2007 został przebudowany, w następstwie czego zostały do niego przeniesione wszystkie wydziały Starostwa⁹. Natomiast budynek delegatury Starostwa w Gubinie w latach 2007-2009 został objęty zadaniem pn. „Przebudowa budynku Internatu w Gubinie na siedzibę Domu Dziecka, Internatu wraz ze stołówką oraz Delegatury Starostwa”. W związku z powyższym, znajdują do nich zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁰ (dalej: *rozporządzenie ws. warunków technicznych*), które dotyczy projektowania, budowy i przebudowy oraz zmian sposobu użytkowania. Budynek w Krośnie Odrzańskim znajdował się w strefie ochrony konserwatorskiej. Natomiast budynek delegatury w Gubinie znajdował się w ścisłej strefie ochrony konserwatorskiej.

W toku kontroli przeprowadzono oględziny budynku Starostwa w Krośnie Odrzańskim oraz budynku delegatury Starostwa w Gubinie wraz z sąsiadującą przestrzenią. W efekcie stwierdzono następujące odstępstwa od minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami:

Budynek Starostwa w Krośnie Odrzańskim:

a. Starostwo dysponowało trzema miejscami postojowymi przeznaczonymi dla osób z niepełnosprawnościami:

⁹ Pokoszarowy budynek zlokalizowany przy ul. Piastów 10B w Krośnie Odrzańskim, obecnie budynek Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim, przeszedł w latach 2005-2007 przebudowę polegającą na zmianie sposobu użytkowania budynku pokoszarowego na Siedzibę Starostwa Powiatowego. Decyzją Starosty Świebodzińskiego nr 40/05 z dnia 02.02.2005 r. Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim uzyskało stosowne pozwolenie na budowę.

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 1225, ze zm.

- dwa z nich (z tyłu budynku) nie zostały pomalowane na kolor niebieski, natomiast na miejscu usytuowanym wzdłuż drogi (z przodu budynku) barwa niebieska występowała jedynie szczątkowo (zgodnie z zał. nr 2 pkt 5.2.4 oraz pkt 5.2.6 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach¹¹, zwanego dalej „rozporządzeniem Ministra Infrastruktury”, cała powierzchnia miejsca parkingowego dla osób z niepełnosprawnością powinna być pomalowana na kolor niebieski);
- długość miejsc postojowych usytuowanych z tyłu budynku wynosiła 4,41 m zamiast 5 m (§ 21 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych), natomiast szerokość miejsca postojowego usytuowanego przed budynkiem – wzdłuż drogi wynosiła 2,46 m zamiast 3,6 m, a długość 5,90 m zamiast 6 m (§ 21 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

Odnosząc się do powyższego Starosta wyjaśnił odpowiednio:

- Ze względu na znaczne koszty usługi malowania miejsc postojowych specjalną farbą, zadanie jest realizowane w cyklu dwuletnim. Z uwagi na nawierzchnię, na której stosowana jest farba, utrata zastosowanego koloru wynikająca z użytkowania tych miejsc oraz warunków atmosferycznych, następuje dość szybko. Szczególnie trudno o zabezpieczenie koloru na kostce brukowej. Ponowne malowanie zaplanowano na okres wiosenny.

- Miejsce postojowe z przodu budynku Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim nie posiada wymaganych wymiarów (szerokości) ze względów technicznych. Miejsce to usytuowane jest wzdłuż drogi gminnej, co wymusza zapewnienie przejazdu innych pojazdów. Wyznaczenie tego miejsca w przepisowym wymiarze (3,6 m) spowodowałoby brak możliwości przejazdu. W przypadku miejsc parkingowych wyznaczonych z tyłu budynku, skrócenie ich długości o 59 cm spowodowane było zachowaniem możliwości przejazdu pozostałych pojazdów.

NIK zauważa, że Starostwo dysponuje również innymi miejscami parkingowymi znajdującymi się nieopodal wejścia do budynku (np. pod jego ścianą szczytową), na którym wyznaczenie miejsc/a z przeznaczeniem dla pojazdów przewożących osoby z niepełnosprawnością, spełniającego wymagane parametry oraz z zachowaną barwą niebieską, jest możliwe.

- odległość miejsc postojowych usytuowanych z tyłu budynku do wejścia głównego Starostwa wynosiła 56 i 82 m;

W ocenie Starosty: Miejsce postojowe zlokalizowane z tyłu budynku Starostwa (...) jest przeznaczone w szczególności dla uczestników Powiatowego Ośrodka Wsparcia "Integracja". Ośrodek znajduje się w bardzo bliskiej odległości od parkingu i nie posiada własnych miejsc postojowych. Uczestnicy ośrodka to osoby niepełnosprawne, zarówno z zaburzeniami psychicznymi, jak również z dysfunkcją ruchową. Dla interesantów Starostwa miejsca parkingowe, w tym miejsca dla osób z niepełnosprawnościami, zostały wyznaczone przed wejściem do budynku.

- b.** Nieliczne stopnie schodów prowadzących z parteru na piętro budynku przekraczały wysokość 0,175 m (§ 68 ust. 1 rozporządzenia ws. warunków technicznych) – wahała się ona od 0,15 do 0,185 m.

¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2311, ze zm.

c. Przy schodach prowadzących na wyższe kondygnacje budynku zainstalowano balustrady umożliwiające prawostronne ich użytkowanie, po drugiej stronie schodów – brak balustrad lub poręczy przyściennych (§ 296 ust. 3 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

d. W pomieszczeniu sanitarnohigienicznym przewidzianym do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami uchwyt do otwierania okna znajdował się na wysokości 1,86 m, zamiast co najwyżej 1,2 m nad poziomem podłogi (§ 299 ust. 5 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

e. Stwierdzono brak wykończenia wyróżniającego odcieniem, barwą lub fakturą w miejscach, w których następuje zmiana poziomu podłogi (§ 306 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

f. Budynek Starostwa nie został wyposażony w dźwig osobowy (§ 54 rozporządzenia ws. warunków technicznych); zainstalowano natomiast platformę schodową umożliwiającą przedostanie się na parter budynku Starostwa, na którym znajdowało się biuro obsługi interesanta; przy platformie schodowej umożliwiającej dostanie się na parter budynku zapewniono możliwość wezwania pracownika Starostwa,

(akta kontroli str. 126-181, 299-306)

Starosta Krośnieński, odnosząc się do ustaleń ujętych w ppkt b-f, wyjaśnił m.in.: *Obecnie inwestycja związana z ewentualnym doposażeniem budynku w dźwig osobowy, wiąże się z bardzo dużymi kosztami związanymi z ponowną przebudową. Sam zakup windy, na którą powiat mógłby spróbować pozyskać dofinansowanie, stanowi tylko część wydatków, które należałoby ponieść w związku z przebudową. Aby jednak sprostać zapisom ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, Starostwo (...) dysponuje platformą schodową, która umożliwia dostanie się osobie z niepełnosprawnością ruchową na parter budynku, gdzie w wyznaczonych miejscach, w tym w przystosowanym specjalnie do tego celu pokoju, następuje pełna obsługa interesanta, w tym osób ze szczególnymi potrzebami.*

W holu zamontowany jest również telefon do kontaktu z pracownikami poszczególnych wydziałów, którzy w razie potrzeby służą pomocą.

W opisie technicznym do projektu budowlanego przebudowy budynku pokoszarowego na siedzibę Starostwa Powiatowego w zakresie bezpieczeństwa i obsługi osób niepełnosprawnych zapisano: „Zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony osób niepełnosprawnych projektuje się na parterze budynku pokój specjalnej obsługi. Dostęp dla osób niepełnosprawnych zapewnia winda typu „schodołaz” montowana na pierwszym biegu schodowym prowadzącym od wejścia obiektu na kondygnację przyziemną, w której znajduje się pokój specjalnej obsługi, równocześnie projektuje się na tej samej kondygnacji toaletę dla tych osób wyposażoną zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony osób niepełnosprawnych”.

(akta kontroli str. 126-179, 299-306)

Zapewnienie dostępu alternatywnego, o którym mowa w art. 7 ust. 2 UZD, potwierdziły wyniki przeprowadzonych oględzin.

Starosta, zapytany o przyczyny niezastosowania tzw. racjonalnego usprawnienia w odniesieniu do niektórych odstępstw, których konwalidowanie możliwe było przy wykorzystaniu stosunkowo niewielkich środków i czasu (ppkt c oraz e) wyjaśnił, że: *W odniesieniu do zainstalowania poręczy oraz wykończenia wyróżniającego odcieniem, barwą lub fakturą w miejscach, w których następuje zmiana poziomu*

podłogi, brak zastosowania racjonalnego usprawnienia wynika z braku wystarczających środków finansowych. Rozwiązania są opracowywane i w przypadku pojawienia się możliwości pozyskania na ten cel środków zewnętrznych. Starostwo podejmuje starania o uzyskanie finansowania i realizację opracowanych zadań w zakresie poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Należy jednak podkreślić, że pełna obsługa interesanta realizowana jest na parterze budynku, który w dużym stopniu, w miarę posiadanych środków finansowych, został dostosowany do obsługi osób ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli str. 299-306)

g. Zapewniono wstęp do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹².

(akta kontroli str. 126-179)

h. W celu zapewnienia właściwej ewakuacji w przypadku zagrożenia, spośród pracowników Starostwa wyznaczono¹³ cztery osoby do wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji, w tym dwie przeszkolone osoby odpowiedzialne za ewakuację osób ze szczególnymi potrzebami.

W obiekcie obowiązywała Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego sporządzona w grudniu 2021 r.

(akta kontroli str. 101-122)

i. Zapewniono informację na temat rozkładu pomieszczeń w budynku w sposób wizualny i głosowy, tj. zgodnie z art. 6 pkt 1 ppkt c) UZD.

(akta kontroli str. 126-179)

Wśród zastosowanych przez Starostwo przykładów rozwiązań ułatwiających osobom ze szczególnymi potrzebami poruszania się po budynku, wskazać należy w szczególności:

- ✓ ścieżkę dotykową (faktura) prowadzącą do Biura Obsługi Interesanta oraz „Pokoju Cichej Obsługi”,
- ✓ brak stopni i zmian poziomów na poszczególnych kondygnacjach budynku,
- ✓ recepcję i punkt informacyjny zlokalizowano przy głównych ciągach komunikacyjnych, w pobliżu wejścia,
- ✓ kasę i stanowiska obsługi interesanta usytuowano w miejscach dostępnych dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim,
- ✓ wysokość i głębokość lad w BOI oraz w Wydziale Komunikacji, Transportu i Dróg zapewniały przestrzeń umożliwiającą skorzystanie z nich przez osoby poruszające się wózkiem inwalidzkim; biurko w „Pokoju Cichej Obsługi” zostało wyposażone w regulowaną wysokość blatu; ponadto ww. pomieszczenie zostało wyposażone m.in. w kącik dziecięcy, komputer All-in-One (z zainstalowaną aplikacją *TIM* przeznaczoną do komunikacji alternatywnej oraz *Tłumacza Migam*) z klawiaturą z powiększonymi oznaczeniami, drukarkę oraz lupę z podświetleniem,

¹² Dz.U. z 2024 r. poz. 44.

¹³ Zarządzenie nr 40/2021 Starosty Krośnieńskiego z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie wyznaczenia pracowników Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim do udzielania pierwszej pomocy oraz wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników.

- ✓ w BOI oraz Wydziale Komunikacji, Transportu i Dróg zostały zainstalowane pętle indukcyjne; dodatkowo jedna pętla indukcyjna (przenośna) była wykorzystywana w razie potrzeby, np. podczas sesji Rady Powiatu,
- ✓ przy wejściu do budynku zainstalowane zostało urządzenie nadawcze *Your Way Box* wraz z głośnikiem naprowadzające głosowo do BOI, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz do pomieszczenia sanitarnohigienicznego (na urządzeniu zamieszczono napisy w alfabecie Braille'a).

(akta kontroli str. 126-179)

Budynek delegatury Starostwa w Gubinie

Budynek, w którym znajdują się Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg (dalej jako: *WKTiD*) oraz Biuro Obsługi Interesanta (wejście pierwsze, biura ww. komórek organizacyjnych zlokalizowane na parterze) oraz wydziały Geodezji, Kartografii i Gospodarki Gruntami (dalej jako: *WGKiGG*), a także Budownictwa, Ochrony Środowiska i Rolnictwa (dalej jako: *WBOŚiR*) (wejście drugie, biura ww. komórek organizacyjnych zlokalizowane zostały na III piętrze), był współużytkowany wraz z Urzędem Gminy Gubin, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gubinie, filią Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie Odrzańskim, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Powiatu Krośnieńskiego oraz Domem Dziecka w Gubinie.

a. Starostwo dysponowało jednym stanowiskiem postojowym przeznaczonym dla osób z niepełnosprawnościami – nie zostało ono pomalowane na kolor niebieski (zał. nr 2 pkt 5.2.4 oraz pkt 5.2.6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury); jego długość i szerokość ww. stanowiska wynosiły odpowiednio 2,7 m i 4,08 m, zamiast 3,6 m i 5 m (§ 21 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

Wyjaśnienia Starosty odnośnie przyczyn nieprawidłowego oznakowania poziomego oraz wymiarów stanowiska postojowego przy budynku delegatury w Gubinie są tożsame z wyjaśnieniami dotyczącymi stanowisk postojowych przy budynku Starostwa w Krośnie Odrzańskim.

(akta kontroli str. 299-306)

b. BOI oraz *WKTiD* znajdują się na parterze budynku; natomiast *WGKiGG* oraz *WBOŚiR* znajdowały się na III piętrze – pomimo tego w tej części budynku nie zainstalowano dźwigu osobowego (§ 54 ust. 1 rozporządzenia ws. warunków technicznych) ani żadnego urządzenia technicznego zapewniającego osobom niepełnosprawnym dostęp na wyższą kondygnację z pomieszczeniami użytkowymi.

c. Położenie drzwi wejściowych do *WGKiGG* oraz *WBOŚiR* nie umożliwiała osobom z niepełnosprawnościami dogodnych warunków ruchu (§ 61 ust. 1 rozporządzenia ws. warunków technicznych), bowiem próg w drzwiach wejściowych ma wysokość 0,07 m (zgodnie z § 62 ust. 3 rozporządzenia ws. warunków technicznych, wysokość progów nie może przekraczać 0,02 m), ponadto wewnątrz, za wejściem do budynku znajdowały się trzystopniowe schody prowadzące w dół;

d. Krawędzie stopni schodów prowadzących do *WGKiGG* oraz *WBOŚiR* nie zostały wyróżnione kolorem kontrastującym z kolorem posadzki (§ 71 ust. 4 rozporządzenia ws. warunków technicznych);

e. Wysokość balustrad mierzona do wierzchu poręczy prowadzących do *WGKiGG* oraz *WBOŚiR* wynosiła 1,0 m, zamiast wymaganych co najmniej 1,1 m (§ 298 ust. 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych);

f. W przypadku *WGKiGG* oraz *WBOŚiR* nie zastosowano rozwiązań technicznych, plastycznych lub innych sygnalizujących zmianę poziomu podłogi, tj. przed progiem przy wejściu do ww. komórek organizacyjnych oraz przed rozpoczęciem biegu

schodów prowadzących na niższe kondygnacje budynku (§ 306 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

g. Drzwi wewnętrzne spełniały wskazane prawem wymogi w zakresie wymiarów, z wyjątkiem wysokości drzwi wewnętrznych w WKTiD, która wynosi 1,96 m, zamiast 2,00 m (§ 75 ust. 2 i 3 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

h. W budynku nie było pomieszczenia higienicznosanitarnego przystosowanego dla osób z niepełnosprawnościami (§ 86 ust. 1 i 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych).

i. W przypadku WGKiGG oraz WBOŚiR (III piętro) nie zapewniono osobom przebywającym w budynku możliwości ewakuacji (np. brak krzeselka ewakuacyjnego), wbrew art. 4 ust. 4 i 7 oraz ust. 1a ustawy o z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej¹⁴.

j. brak tablic informacyjnych dotyczących informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku w sposób wizualny (art. 6 pkt 1 lit. c UZD); przy wejściu zainstalowana została natomiast pętla indukcyjna oraz urządzenie nadawcze wraz z głośnikiem (Your Way Box).

(akta kontroli str. 126-181)

Starosta, odnosząc się do powyższego, wyjaśnił: *Budynek w którym funkcjonuje Delegatura Starostwa Powiatowego w Gubinie stanowi współwłasność Powiatu i Gminy Gubin. Budynek jest obiektem przedwojennym, w którego posiadanie Powiat Krośnieński wszedł na mocy decyzji Wojewody Lubuskiego w 2000 r. W latach 2007 – 2009 zrealizowano zadanie pn. „Przebudowa budynku Internatu w Gubinie na siedzibę Domu Dziecka, Internat wraz ze stołówką oraz Delegatura Starostwa”. Obecnie pomieszczenia Delegatury Starostwa znajdują się na najwyższej kondygnacji (Wydziały Geodezji Kartografii i Gospodarki Gruntami oraz Budownictwa) w części dzielonej z Gminą Gubin oraz na parterze budynku do którego prowadzi odrębne wejście (Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg). Na podstawie posiadanej dokumentacji, na chwilę obecną, brak jest możliwości wskazania zastosowanego odstępstwa na etapie prowadzonej przebudowy.*

Ponadto Starosta wskazał: *W budynku znajduje się pomieszczenie higieniczno – sanitarne przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami. Pomieszczenie takie zlokalizowane jest na parterze budynku w Ośrodku Pomocy Społecznej, do którego dostęp jest możliwy przez Urząd Gminy.*

Doposażanie Starostwa w sprzęt i urządzenia niezbędne do jego funkcjonowania następuje w sposób bieżący i w miarę posiadanych środków finansowych. Przy realizacji ostatniego zamówienia przez omyłkę nie dokonano zakupu krzeselka ewakuacyjnego. Sprzęt zostanie uzupełniony.

(akta kontroli str. 299-306)

Starosta zapytany o przyczyny niezastosowania tzw. racjonalnego usprawnienia w odniesieniu do niektórych odstępstw, których konwalidowanie możliwe było przy wykorzystaniu stosunkowo niewielkich środków i czasu (ppkt c tiret pierwsze, d oraz f) wyjaśnił, że: *Z uwagi na fakt, iż Powiat Krośnieński nie jest jedynym właścicielem obiektu, decyzje o wprowadzanych rozwiązaniach muszą być aprobowane i finansowane przez współwłaścicieli nieruchomości, co znacznie utrudnia wprowadzanie jakichkolwiek zmian. Obecnie trwają rozmowy o powołaniu zarządcy obiektu, co może przyczynić się do bardziej efektywnej współpracy. Należy jednak podkreślić, że budynek jest obiektem wiekowym, w którym zastosowane technologie*

¹⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2057.

powodują, że jakiegokolwiek zmiany wymagają znaczących nakładów finansowych ze strony współwłaścicieli. Stosowane często rozwiązania, które nie wymagają dużych nakładów finansowych, nie znajdują zastosowania w obiekcie, z uwagi na zastosowany materiał posadzkowy.

(akta kontroli str. 299-306)

j. Zapewniono wstęp do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 126-179)

Wśród zastosowanych przez Starostwo przykładów rozwiązań ułatwiających osobom ze szczególnymi potrzebami poruszania się po budynku delegatury w Gubinie, wskazać należy w szczególności:

- ✓ w przypadku BOI oraz WKTiD brak stopni i zmian poziomów w budynku,
- ✓ recepcja i punkt informacyjny zostały zlokalizowane przy głównych ciągach komunikacyjnych, w pobliżu wejścia,
- ✓ stanowisko obsługi interesanta usytuowane zostało w miejscu dostępnym dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim,
- ✓ w BOI oraz WKTiD, a także na parterze przy wejściu do WGKiGG oraz WBOŚiR zostały zainstalowane pętle indukcyjne¹⁵;
- ✓ przy wejściu do WGKiGG oraz WBOŚiR zainstalowane zostało urządzenie nadawcze *Your Way Box* wraz z głośnikiem naprowadzające głosowo do ww. komórek organizacyjnych (na urządzeniu zamieszczono również napisy w alfabecie Braille'a).

(akta kontroli str. 126-179, 299-306)

7. Badanie w zakresie dostępności cyfrowej stron internetowych Urzędu przeprowadzono w oparciu o przygotowaną przez Departament Społeczeństwa Informacyjnego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów „Listę kontrolną do samodzielnego badania dostępności cyfrowej strony internetowej i jej zgodności z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych” w wersji 2.2 z 2021 r. oraz standardami Web Content Accessibility Guidelines 2.1 (WCAG 2.1.).

Dokonując analizy stron posłużono się pytaniami z tzw. poziomu podstawowego¹⁶ (26 pytań) i jednym pytaniem z tzw. poziomu średniego¹⁷ Listy kontrolnej oraz dodatkowo zbadano czy dostępne na stronie internetowej pliki PDF, których pobranie było możliwe, były czytelne. W bloku 27 pytań znajdowało się tzw. pięć pytań kluczowych¹⁸, na które według autorów Listy kontrolnej, negatywna odpowiedź na choćby jedno z takich pytań, oznacza bariery uniemożliwiające korzystanie ze strony przez osoby z niepełnosprawnością, a nie tylko niedogodność czy utrudnienie.

W toku kontroli zweryfikowano stronę: <https://bip.powiatkrosnienski.pl/> i <https://powiatkrosnienski.pl/> oraz trzy podstrony odnoszące się do danych

¹⁵ Pętla indukcyjna przypisana do BOI oraz WKTiD w dniu oględzin była wypożyczona tymczasowo dla Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie Odrzańskim filia w Gubinie.

¹⁶ Wg autorów Listy - wymagający podstawowej umiejętności korzystania ze stron internetowych.

¹⁷ Wg autorów Listy - wymagający wiedzy o tworzeniu stron internetowych i podstawowej umiejętności korzystania z programów do testowania dostępności, w tym czytników ekranu.

¹⁸ Tj.: 1) czy wszystkie elementy aktywne w serwisie dostępne są za pomocą klawiatury? 2) czy występuje na stronie pułapka klawiaturowa? 3) czy występują elementy, które szybko błyskają na czerwono lub gwałtownie zmieniają jasność? 4) czy jest automatycznie uruchamiany dźwięk, którego nie da się zatrzymać? 5) czy zabezpieczenie CAPTCHA jest dostępne cyfrowo?

kontaktowych¹⁹, deklaracji dostępności²⁰, plików do pobrania²¹. W wyniku analizy stwierdzono m.in. że:

- nawigacja za pomocą klawiatury była logiczna i zgodna z wyglądem strony,
- wszystkie elementy aktywne w serwisie były dostępne za pomocą klawiatury (pytanie kluczowe),
- nie stwierdzono pułapek klawiaturowych (pytanie kluczowe),
- nie stwierdzono mechanizmów otwierających nowe okno bez udziału użytkownika,
- na stronie znajdowała się mapa strony i wyszukiwarka,
- nie występowały elementy, które szybko błyskały na czerwono lub gwałtownie zmieniały jasność (pytanie kluczowe),
- z treści strony można było korzystać bez względu na orientację ekranu,
- widoczne były unikalne tytuły stron i miały one prawidłową strukturę,
- dźwięk nie uruchamiał się samoistnie (pytanie kluczowe),
- nie występowało zabezpieczenie CAPTCHA (pytanie kluczowe),
- wystąpiły przypadki, w których przed otwarciem nowego okna/zakładki w przeglądarce nie było widoczne ostrzeżenie w tym zakresie (kryterium 2.4.4 WCAG 2.1),
- wystąpiły przypadki, w których link do dokumentu do pobrania nie zawierał informacji o jego formacie, rozmiarze i języku (kryterium 2.4.4 WCAG 2.1),
- po powiększeniu widoku strony do 200% brak było widocznej całości informacji – część treści zniknęło i konieczne było przewijanie treści w poziomie (kryterium 1.4.4 WCAG 2.1).

Powyższe ustalenia potwierdziły, że zbadane strony były zgodne z kryteriami WCAG 2.1., poza przypadkami niezgodności z ww. wymogami: 1.4.4 – kryterium *Zmiana rozmiaru tekstu*; 1.4 – wytyczna *Rozróżnialność*; 1 – zasada *Postrzegalność* oraz 2.4.4 kryterium *Zmiana rozmiaru tekstu*; 2.4 – wytyczna *Możliwość nawigacji*; 2 – zasada *Funkcjonalność*.

(akta kontroli str. 187-204)

Pliki PDF umieszczone na jednej z wybranych podstron²² były odczytywane przez czytnik, jednak badanie przy wykorzystaniu programu PDF Accessibility Checker do badania zgodności plików PDF z wymogami WCAG 2.1. wykazało niespełnienie wymogów: 1.1 wytyczna – *Alternatywa tekstowa*; 1.3 – *Możliwość adaptacji*; 2.4 – *Możliwość nawigacji*; 3.1. – *Język strony* oraz 4.1 – *Poprawność kodu*, co mogłoby generować utrudnienia lub niedogodności dla odbiorcy tych plików

(akta kontroli str. 197-198)

Stwierdzone przypadki utrudnień w dostępie osobom ze szczególnymi potrzebami do niektórych dokumentów opublikowanych na stronie internetowej, na zasadzie równości z innymi osobami, były zgodne z danymi wynikającymi z opublikowanej deklaracji dostępności²³.

W powyższej sprawie Starosta wyjaśnił, że: *Strona www.powiatkrosnienski.pl oparta jest o przestrzałę skrypt CMS - Wordpress. Dostawca rozwiązania nie udostępnia*

¹⁹ <https://powiatkrosnienski.pl/kontakt/>

²⁰ <https://powiatkrosnienski.pl/deklaracja-dostepnosci-starostwa-powiatowego-w-krosnie-odrzanskim/>

²¹ <https://bip.powiatkrosnienski.pl/procedury/17/wydzial/>

²² Dot. plików do pobrania:

https://bip.powiatkrosnienski.pl/system/obj/7418_Zgloszenie_zmian_w_EGiB.pdf

https://bip.powiatkrosnienski.pl/system/obj/5180_wniosek_o_wydanie_prawa_jazdy.pdf

https://bip.powiatkrosnienski.pl/system/obj/6728_PB-1_Wniosek_o_pozwolenie_na_budowe.pdf

²³ https://bip.powiatkrosnienski.pl/204/Deklaracja_dostepnosci/

narzędzi do bezstratnej migracji do najnowszej wersji, która umożliwiałaby publikowanie treści zgodnie ze standardami dostępności cyfrowej. W związku z tym podjęliśmy działania mające na celu uruchomienie nowej strony na ministerialnej platformie samorząd.gov.pl. Pozytywnie został rozpatrzony nasz wniosek o udział w projekcie, nasza kadra pracowników odpowiedzialna na redagowanie treści pomyślnie ukończyła szkolenia i są w trakcie ręcznego migrowania danych.

(akta kontroli str. 299-306)

8. Stosownie do wymogów, określonych w art. 6 pkt 3 UZD, w zakresie zapewnienia minimalnej dostępności informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami zagwarantowano:

- a) możliwość wykorzystania zdalnego dostępu online do usługi tłumacza polskiego języka migowego²⁴; troje pracowników Biura Obsługi Interesanta ukończyło kurs elementarny z Systemu Językowo-Migowego²⁵;
- b) możliwość skorzystania z trzech pętli indukcyjnych w siedzibie Starostwa w Krośnie Odrzańskim (w tym jednej przenośnej – do wykorzystania np. podczas sesji Rady Powiatu) oraz dwóch pętli – w delegaturze Starostwa w Gubinie;
- c) informacje o zakresie działalności Starostwa na stronie internetowej – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywany maszynowo oraz informacji w tekście łatwym do czytania i zrozumienia²⁶; nie zagwarantowano natomiast informacji w ww. zakresie w postaci nagrania treści w polskim języku migowym.

Starosta wyjaśnił: Z powodu ograniczonych środków finansowych nie zostało przygotowane nagranie treści w polskim języku migowym. Przygotowanie nagrania i opublikowanie go na stronie internetowej zostało zaplanowane do realizacji w opracowywanym planie działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Starostwie na lata 2024-2026.

(akta kontroli str. 24-26, 126-179, 299-306)

Ponadto w budynku Starostwa w Krośnie Odrzańskim przygotowano tzw. „Pokój Cichej Obsługi”, mający służyć wszystkim interesantom, a w szczególności osobom ze szczególnymi potrzebami. Wyposażenie ww. pomieszczenia umożliwiała załatwienie sprawy przez osoby słabowidzące, niedosłyszące, posługujące się językiem migowym, z dysfunkcją chodzenia, z psem asystującym, osoby, które czują się niekomfortowo wśród większej liczby ludzi, osób, które potrzebują wyeliminowania dodatkowych bodźców – z zespołem Aspergera, ze spektrum autyzmu, z dysfunkcją mówienia, a także osoby starsze i rodzice z dzieckiem.

„Pokój Cichej Obsługi” wyposażono m.in. w komputer z zainstalowaną aplikacją TIM, przeznaczoną dla osób mających problem z komunikacją, z uszkodzonym aparatem mowy, z dysfunkcją mówienia oraz umożliwiającą kontakt z osobą głuchoniemą. Ww. aplikacja umożliwiała porozumiewanie się poprzez wybór odpowiednich symboli, tworząc w ten sposób wypowiedzi odczytywane za pomocą syntezatora mowy.

Wykorzystując możliwości konfiguracyjne aplikacji możliwe było ustawienie własnych symboli dostosowanych do potrzeb Starostwa, np.: „Chcę załatwić sprawę w Wydziale Komunikacji”, „Sprawa wyrejestrowania pojazdu”, „Chcę otrzymać wypis z ewidencji

²⁴ <https://powiatkrosnienski.pl/obsługa-w-jezyku-migowym/>

²⁵ Zaświadczenia wydane w marcu 2013 r. przez Centrum Edukacyjne Języka Migowego oraz Polski Związek Głuchych.

²⁶ <https://powiatkrosnienski.pl/etr/>

gruntów”, „Chcę porozmawiać o pozwoleniu na budowę”, „Chcę umówić się na rozmowę ze Starostą” „Ile to kosztuje” „Jaki jest termin oczekiwania” itp.

(akta kontroli str. 183-184)

9. W okresie objętym kontrolą²⁷ do Starostwa nie wpłynęły skargi, wnioski lub petycje, których przedmiotem było zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

(akta kontroli str. 8-17)

10. W ramach *Programu Dostępność Plus* Starostwo realizowało zadania z następujących projektów:

a) „Akcelerator Dostępności JST Makroregionu Północno – Zachodniego”²⁸ (czas trwania projektu: od 1 grudnia 2020 r. do 31 marca 2023 r.); główne zadania projektu polegały na włączeniu idei dostępności do głównego nurtu dobrego rządzenia wysokiej jakości usług administracyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego poprzez:

- szkolenia w zakresie stosowania rozwiązań ułatwiających zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami (48 h) oraz szkolenia dla koordynatorów dostępności (128 h);
- przeprowadzenie analiz i doradztwa – przeglądu procedur związanych z obsługą klienta w urzędach administracji publicznej pod kątem zapewnienia dostępności i wsparcie urzędów we wdrożeniu wypracowanych wniosków i rekomendacji (sporządzenie *Raportu z przeglądu procedur w zakresie dostępności z 1 października 2021 r.*);

W efekcie realizacji ww. projektu:

- przeszkolono czterech pracowników Starostwa w ramach cyklu dla Koordynatorów Dostępności JST;
- przeszkolono jednego pracownika Starostwa w ramach cyklu dla pracowników JST;
- w ramach usługi doradczej opracowane zostały optymalne rozwiązania poprawiające dostępność usług; w wyniku przeglądu zastał opracowany raport zawierający wnioski i rekomendacje dotyczące dostępności²⁹;
- przekazano jedną pętlę indukcyjną³⁰.

b) „Dostępny Samorząd – Granty”³¹ (okres realizacji projektu: od 1 listopada 2022 r. do 30 września 2023 r., wartość grantu 48,1 tys. zł); w ramach projektu wykonano następujące zadania w zakresie dostępności:

- architektonicznej – zakupiono i zamontowano oświetlenie ewakuacyjne (grudzień 2022 r.), trzy biurka z obniżonym blatem (grudzień 2022 r.), zakupiono pinezki oraz listwy prowadzące dla niewidomych;
- komunikacyjno – informacyjnej (wrzesień 2023 r.) – przystosowano pomieszczenie na „Pokój Cichej Obsługi”, zakupiono wyposażenie ruchome, wyposażono ww. pomieszczenie w biurko z regulowaną wysokością blatu, biurko i szafkę na dokumenty, mebelki dla dzieci (stolik i trzy krzesła), dwa krzesła i fotel, zakupiono drukarkę, klawiaturę z

²⁷ Według stanu na 29 listopada 2023 r.

²⁸ Projekt Nr POWR.02.18.00-00-0082/20 realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

²⁹ Raport z przeglądu procedur w zakresie dostępności – 1 październik 2021 r.

³⁰ Szacunkowa wartość rynkowa 1,3 tys. zł.

³¹ Projekt realizowany przez Państwowy Fundusz Rehabilitacyjny Osób Niepełnosprawnych w ramach Działania 2.18 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

powiększonymi oznaczeniami, lupę z podświetleniem, zainstalowano na komputerze aplikację TIM – przeznaczoną do komunikacji alternatywnej;

Ww. projekt obejmował także usługi doradcze w zakresie dostępności. W ramach tego zadania oprócz porad eksperckich przygotowano szkolenia dla pracowników z zakresu *savoir – vivre* z osobami z niepełnosprawnościami oraz z zakresu przygotowywania dostępnych dokumentów.

Jak wynika ze sprawozdania częściowego z realizacji przedsięwzięcia grantowego, problem stanowiło postępowanie przeprowadzone celem zebrania ofert na doradztwo. W związku z faktem, iż cena najkorzystniejszej oferty przekraczała zaplanowaną na ten cel kwotę, termin realizacji ww. przedsięwzięcia został przedłużony.

(akta kontroli str. 24-37, 40-59, 264-298)

Ponadto Starostwo w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III” zrealizowało projekt pn. „Przystosowanie pomieszczeń w budynku Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim i delegaturze w Gubinie do potrzeb osób niepełnosprawnych”³², w ramach którego zakupiono: dwa komputery typu all-in-one cztery pętle indukcyjne (przenośne) i zewnętrzne mikrofony biurkowe służące do wzmacniania dźwięku oraz dwa urządzenia nadawcze wraz z głośnikiem *Your Way Box*.

Jednocześnie, na potrzeby Starostwa zakupiono ze środków własnych krzesła ewakuacyjne³³.

(akta kontroli str. 24-26)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) Pracownik Starostwa pełniący obowiązki Koordynatora ds. dostępności do 31 lipca 2023 r., wbrew obowiązкови sformułowanemu w art. 14 ust. 2 pkt 2 UZD, nie przygotował (a tym samym nie koordynował wdrożenia) planu poprawy dostępności w Urzędzie na lata 2022 i następne, który – stosownie do art. 14 ust. 3 ww. ustawy – powinien obejmować w szczególności analizę stanu zapewnienia dostępności oraz planowane przez Starostwo działania w zakresie poprawy realizacji zadań dotyczących dostępności.
- 2) Starostwo, wbrew zapisom umowy z 28 lipca 2023 r. na świadczenie usług związanych z zapewnieniem kompleksowego wsparcia w zakresie realizacji zadań publicznych wymaganych prawem w zakresie realizacji zadań Koordynatora ds. dostępności (§1 pkt 1 ppkt 3) zawartej z podmiotem zewnętrznym, nie wyegzekwowało realizacji przedmiotu umowy w zakresie opracowania i koordynacji planu działania na rzecz poprawy dostępności, do dnia zakończenia umowy, tj. 31 grudnia 2023 r.
- 3) Raport o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o którym mowa w art. 11 ust. 1 UZD, Koordynator ds. dostępności sporządziła w sposób nie w pełni rzetelny, tj. nie odnotowano we właściwym dziale Raportu informacji na temat zapewnianego w Starostwie dostępu alternatywnego – w odniesieniu do braku urządzenia technicznego zapewniającego osobom niepełnosprawnym dostęp na wyższe kondygnacje niż parter z pomieszczeniami użytkowymi – w postaci wyodrębnionego pomieszczenia zlokalizowanego na

³² Wartość projektu 14 565,18 zł (w tym: kwoty przyznana przez PFRON – 5 045,6 zł, środki własne – 9 519,58 zł).

³³ O wartości 1 094,74 zł.

parterze budynku. Powyższe wynikało z przyjęcia błędnego założenia, że zapewniana w Starostwie forma dostępu alternatywnego spełniała wymogi dostępu o charakterze podstawowym.

4) Stanowiska postojowe przeznaczone dla pojazdów przewożących osoby z niepełnosprawnością zarówno znajdujące się przy budynku Starostwa w Krośnie Odrzańskim, jak i w Gubinie, nie spełniały wymogów dotyczących minimalnych wymiarów, określonych w § 21 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia ws. warunków technicznych oraz wynikających z zał. nr 2 pkt 5.2.4 oraz pkt 5.2.6 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury, zgodnie z którymi cała powierzchnia takiego stanowiska powinna być pomalowana na kolor niebieski.

5) Nie zapewniono minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie:

- zagwarantowania wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków (art. 6 pkt 1 ppkt a) UZD) oraz instalacji urządzeń lub zastosowania środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych (art. 6 pkt 1 ppkt b) UZD). Stwierdzono bowiem

- w budynku Starostwa w Krośnie Odrz.:

- ✓ nadmierną wysokość stopni schodów;
- ✓ brak balustrad lub obustronnych poręczy przyściennych;
- ✓ uchwyt do otwierania okna w pomieszczeniu sanitarnohigienicznym przewidzianym do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami znajdował się na zbyt dużej wysokości (o 66 cm);
- ✓ brak wykończenia wyróżniającego odcieniem, barwą lub fakturą w miejscach, w których następuje zmiana poziomu podłogi,

co stanowiło również naruszenie norm rozporządzenia ws. warunków technicznych, tj. odpowiednio: § 68 ust. 1; § 296 ust. 3; § 299 ust. 5 oraz § 306.

- w budynku Starostwa w Gubinie:

- ✓ brak dźwigu osobowego ani innego urządzenia technicznego zapewniającego osobom niepełnosprawnym dostęp na wyższą kondygnację z pomieszczeniami użytkowymi;
- ✓ brak dogodnych warunków ruchu, bowiem próg w drzwiach wejściowych ma wysokość 0,07 m, ponadto wewnątrz, za wejściem do budynku znajdowały się trzystopniowe schody prowadzące w dół;
- ✓ krawędzie stopni schodów prowadzących do WGKiGG oraz WBOŚiR nie zostały wyróżnione kolorem kontrastującym z kolorem posadzki;
- ✓ zbyt niska wysokość balustrad;
- ✓ w przypadku WGKiGG oraz WBOŚiR nie zastosowano rozwiązań technicznych, plastycznych lub innych sygnalizujących zmianę poziomu podłogi;
- ✓ nieprawidłowe wymiary drzwi wewnętrznych;
- ✓ brak pomieszczenia higienicznosanitarnego przystosowanego dla osób z niepełnosprawnościami,

co stanowiło również naruszenie norm rozporządzenia ws. warunków technicznych, tj. odpowiednio: § 54 ust. 1; § 61 ust. 1; § 62 ust. 3; § 71 ust. 4; § 298 ust. 2; § 306; § 75 ust. 2 i 3; § 86 ust. 1 i 2.

- obowiązku zainstalowania tablic informacyjnych dotyczących rozkładu pomieszczeń w budynku w sposób wizualny w budynku Starostwa w Gubinie (art. 6 pkt 1 lit. c UZD);

- zapewnienia osobom przebywającym w budynku Starostwa w Gubinie (WGKiGG oraz WBOŚiR - III piętro) możliwości ewakuacji (np. brak krzeselka ewakuacyjnego), co było niezgodne z art. 4 ust. 4 i 7 oraz ust. 1a ustawy o z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, o czym mowa w art. 6 pkt 1 e) UZD.

- 6) Badanie stron internetowych Starostwa wykazało niezgodność z niektórymi elementami kryteriów WCAG 2.1., tj.: 1.4.4 – kryterium *Zmiana rozmiaru tekstu*; 1.4 – wytyczna *Rozróżnialność*; 1 – zasada *Postrzegalność* oraz 2.4.4 kryterium *Zmiana rozmiaru tekstu*; 2.4 – wytyczna *Możliwość nawigacji*; 2 – zasada *Funkcjonalność*.

Ponadto badanie zgodności plików PDF z wymogami WCAG 2.1. wykazało niespełnienie wymogów: 1.1 wytyczna – *Alternatywa tekstowa*; 1.3 – *Możliwość adaptacji*; 2.4 – *Możliwość nawigacji*; 3.1. – *Język strony* oraz 4.1 – *Poprawność kodu*, co mogłoby generować utrudnienia lub niedogodności dla odbiorcy tych plików.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 UDC, podmiot publiczny zapewnia dostępność cyfrową przez spełnienie przez jego stronę internetową wymagań określonych w załączniku do ustawy – określający wytyczne dla dostępności treści internetowych (stanowiące jednocześnie wymagania określone w pkt 9, 10, 11 Polskiej Normy wprowadzającej normę ETSI EN 301 549 V3.2.1:2021). Wynikające z przeprowadzonych oględzin ww. ustalenia każdorazowo stanowią odstępstwa od wymienionych wymagań ustawowych oraz wytycznych Polskiej Normy.

- 7) Wbrew wymogowi określonemu w art. 6 pkt 3 pkt c) UZD dotyczącego zapewnienia minimalnej dostępności informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami Starostwo nie zagwarantowało na stronie internetowej informacji o zakresie jego działalności w postaci nagrania treści w polskim języku migowym.

Wnioski

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- 1) Przyjęcie planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
- 2) Sporządzanie kolejnych raportów o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o którym mowa w art. 11 ust. 1 UZD, z uwzględnieniem działu dotyczącego zapewnianego w Starostwie dostępu alternatywnego.
- 3) Zapewnienie miejsc parkingowych przeznaczonych dla pojazdów przewożących osoby z niepełnosprawnościami spełniających obowiązujące normy dotyczące wymiarów i barwy.
- 4) Podejmowanie działań celem likwidacji barier architektonicznych i zagwarantowania minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w art. 6 pkt 1 ppkt a-c oraz e UZD, w szczególności poprzez dokonywanie tzw. racjonalnych usprawnień.

- 5) Podjęcie działań mających na celu spełnianie przez strony internetowe Starostwa wymagań w zakresie dostępności cyfrowej.
- 6) Zagwarantowanie na stronie internetowej Starostwa informacji o zakresie jego działalności w postaci nagrania treści w polskim języku migowym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 8 kwietnia 2024 r.

Kontrolerzy

Beata Jakubowska
doradca prawny

*/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/*

Andrzej Misa
główny specjalista k.p.

*/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/*

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektor
Andrzej Aleksandrowicz

*/podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/*